

Hur tänker vi i Vara SK gällande vår barn- och ungdomsverksamhet?

”En förklarande och motiverande bilaga till vår gulsvarta tråd”

Att ha en stark och blomstrande ungdomsverksamhet är något som vi i Vara SK sätter mycket stort värde på. Det är en av föreningens absolut viktigaste framtidsfrågor. I de policydokument vi har skapat som handlar om vår seniorverksamhet är ett av de viktigaste inslagen att vi vill ha upp så många egna produkter som möjligt till våra egna A-lag. Med detta som utgångspunkt har vi sedan flera år tillbaka jobbat med att stärka upp och satsa på vår barn- och ungdomsverksamhet. Ett mycket viktigt led i detta är att skapa tydliga ramar och en tydlig policy för hur vi ska bedriva det vi håller på med.

Parallellt med detta mål är det givetvis så att vi vill verka för att våra barn och ungdomar mår så bra som möjligt i verksamheten, att vi utvecklar barnen på bästa möjliga sätt och att vi får så **många** som möjligt att hålla på så **länge** som möjligt. I en tillvaro där vi idag ser att Sverige har en topp avseende antalet aktiva vid 11 års ålder i våra klubbar finns det onekligen mycket att fundera över.

Exakt hur man ska bedriva verksamheten finns det säkerligen ganska många olika åsikter om. Både på senior- och ungdomssidan. Ju större föreningen är desto fler olika tankar dyker upp i debatten. Då vi har den stora glädjen att för varje år växa i medlems- och utövarantal blir detta på sätt och vis en allt större utmaning för oss!

Att ha olika åsikter och tankar i en förening måste vi se som utvecklande för verksamheten. Detta gör ju att vi med jämna mellanrum tvingas fundera igenom hur vi jobbar. Om allt bara skulle rulla på utan att vi emellanåt ifrågasätter oss själva kan verksamheten snabbt bli något av slentrian.

”Det är viktigt att inte gissa sig till vad som är bäst i utvecklingen av barn och ungdomar när det finns forskning och utbildning att luta sig mot.”

Med detta som en slags grundpelare kring det vi håller på med känner vi oss ganska trygga i att vi är rätt ute. Det är ju normalt i de flesta avseenden i våra liv att olika ageranden bygger på det som har stöd i studier, beprövad erfarenhet, utbildning och forskning. Detta vare sig du går till läkaren, sjukgymnasten, psykologen, bilmekanikern eller om du på din arbetsplats ska konstruera en högteknologisk maskin. Det är relativt sällan vi baserar vårt agerande på det som mer handlar om gissningar, allmänt tyckande eller enbart en egen personlig känsla.

När det gäller hur barn- och ungdomsidrott ska bedrivas finns omfattande forskningsrapporter som bl.a. RF (Riksidrottsförbundet) under många år har varit delaktiga i att ta fram. Utifrån dessa har det skapats olika anvisningar för hur vi som RF-ansluten förening ska bedriva vår verksamhet. Detta med hela föreningens och inte minst barnens och ungdomarnas bästa i fokus.

I Vara SK har vi ett policydokument som styr vår ungdomsverksamhet som vi kallar för "Den gulsvarta tråden". Detta är en policy som vår ungdomssektion tillsammans med våra ledare har skapat. Västergötlands fotbollsförbund och SISU (som jobbar, stöttar och utbildar utifrån RF:s anvisningar) har även varit med som stöd i framtagandet av denna policy. Policyn revideras årligen och då med eventuella nya rön inom forskningen samt detaljer som ändrats i vår egen förening som grund till eventuella ändringar.

Tråden tar även hänsyn till och bygger på aktuella anvisningar om hur vi spelar fotboll från SvFF och VFF. (Svenska fotbollsförbundet och Västergötlands fotbollsförbund)

Jag kommer framöver klippa in en del citat hämtade ur "RF:S anvisningar för barn- och ungdomsidrott", "Idrottsrörelsens strategi 2025" samt andra FOU-rapporter hämtat från rf.se. Jag hänvisar även till ett längre samtal med den sakkunnige på RF i Stockholm i just barn- och ungdomsfrågor.

RF har under många år redan haft FN:s barnkonvention som rättesnöre för sina riktlinjer. Från och med 2020 blir barnkonventionen även upphöjd till att bli en del av svensk lag och får därmed ännu större tyngd gällande hur vi ska arbeta med våra barn och ungdomar. Drar man det till sin spets skulle man kunna säga att om man som förening inte följer RF:s stadgar och riktlinjer så är det tveksamt om man uppfyller kraven för att vara berättigad aktivitetsstöd för sin verksamhet. Detta är riktigt stora pengar per år för en förening.

Det finns givetvis flera anledningar till varför vår gulsvarta tråd ser ut som den gör.

Först och främst går vi på de rön som finns i RF:s riktlinjer för att behålla våra ungdomar så länge som möjligt och att de på bästa sätt ska få utvecklas. Detta både som individer och rent sportsligt. Vi vill jobba efter en modell som både utvecklar individerna rent socialt, stimulerar ett livslångt idrottande och även som förbereder och levererar individer till svensk elitidrott.

Ofta finns en missuppfattning kring att man redan i unga år måste bedriva verksamheten på helt olika sätt för att antingen få fram bredd- eller elitidrottare. Detta visar sig dock vara helt fel då den viktigaste grunden för att nå framgång både i bredd och elit är att få så många som möjligt att delta så länge som möjligt i verksamheten. Då kommer även framgångar på elitnivå.

Jag tänker i denna text inte beröra så mycket avseende hur man ska förhålla sig till toppning, tävling, etc i unga år. Här är forskningen så tydlig att vi känner oss väldigt trygga i att för mycket fokus på tävlingsmoment, toppning, konkurrens och utslagning bland yngre åldrar är helt fel väg att gå.

Dock är det väldigt viktigt att poängtera att det **inte på något sätt är fult att vinna**. Det är **inte heller fult att vara duktig** och att ha framtidsvisioner.

Forskningen säger att tävlingsmomentet på sitt sätt är viktigt även för barn- och ungdomar och det är något de ser fram emot i sitt idrottande.

”Självklart har barn rätt att få veta hur det har gått för dem i en tävling. Men deras prestationer ska sättas i relation till den egna utvecklingen, inte till andra.” *Det är inte tävlingsmomentet som ska lyftas fram i första hand utan andra värden måste få styra. Lekmomentet och glädjen inom idrotten måste genomsyra vårt sätt att bedriva barn- och ungdomsidrott. Tydligare kan forskningen inte vara gällande hur vi ska behålla dem i föreningslivet!*

Många menar idag att man inte får vinna då många specialidrottsförbund nu tagit bort fokus på tävlingsmomentet vid cuper och seriespel för lägre åldrar. Man får dock givetvis vinna den aktuella matchen även om inte huvudfokus ska ligga där eller på att räkna tabeller. Vad man än tror som enskild förälder eller ledare är inte det den största generella långsiktiga drivkraften hos våra barn. Det är i många fall snarare den känsla för tävling och tabeller som **ledare och föräldrar** har som projiceras på våra barn.

Argumentationen mot att tona ner tävlingsmomentet låter ofta som att det är bättre att barnen tidigt får lära sig att förlora än att man hålls i någon slags skyddad verkstad för länge. En poäng kan finnas i detta och barnen får som sagt lära sig att förlora i varje enskild match även med gällande riktlinjer. Erfarenheten säger dock att med för stort fokus på segrar, tabeller m.m. glider man som ledare ofta över till att de ”bästa” får spela lite mer och att de som för tillfället upplevs som svagare halkar efter och kanske slutar. Detta kanske även fast man inte har den avsikten. En viktig grundbult är att barn och ungdomar upp till en viss ålder får ungefär lika mycket speltid oavsett den stundande kunskapsnivån. Att alla ska delta så mycket som möjligt är mycket viktigt!

”Det finns inget samband mellan att vara bäst när man är 14-15 år och att bli bra som vuxen. Dessutom är det så att ju tidigare vi väljer ut dessa talanger, desto större chans är det att man väljer ut dem som är tidigt utvecklade – vi blandar ihop talang och fysisk mognad.”

Observera att det finns alltså **INGET** samband i stycket ovan. Detta är något som man som lekman nästan har lite svårt att förstå. Det visar dock väldigt tydligt på hur viktigt det är att få många att fortsätta så länge som möjligt även ur ett framtida elitperspektiv! Risken är att vi tappar bort framtidens allra mest framgångsrika idrottsindivider genom för tidig utslagning, selektering och fel fokus i vår verksamhet. Argument som att i denna förening satsar vi för lite och har inga ambitioner för att spelare ska bli riktigt duktiga håller med andra ord inte, om man hänger upp sig på att vi är för inriktade på breddidrott.

Utöver det rent sportsliga tänket har vi förstås en hel del annat att också förhålla oss till i vårt policydokument. Det finns fler saker som påverkar hur vi behåller våra barn och unga.

”Idrott för barn ska organiseras så att den möjliggör aktivt deltagande i flera idrotter.” ”Barn och ungdomar som tränar med variation har större chans att nå seniorelit”

*Att kunna utöva flera idrotter är viktigt och detta kan ju ur ett mer egoistiskt föreningsperspektiv kännas lite kontraproduktivt. Samtidigt som man förstås vill ha deltagarna i så hög grad som möjligt i den egna föreningen så måste vi lyfta blicken, samverka och vara toleranta för att utövande av flera idrotter ska fungera för de aktiva. Här handlar det då delvis faktiskt om att inte ha **för** mycket verksamhet i form av träning, matcher och cuper på agendan i just vår förening i för tidig ålder. Detta är **en** anledning till att utbudet avseende antalet aktiviteter per år styrs upp i vår gulsvarta tråd. Det gäller för familjer att få ihop sin agenda sett över året och tendensen är inte direkt att luckorna i gemene mans kalendrar blir fler.*

”Idrott för barn ska i första hand bedrivas under enkla former i närområdet.” ”Tävlingsverksamhet för barn ska ske lokalt och resultaten ska ges liten uppmärksamhet.” ”Barn vill idrotta, inte sitta i en bil till och från tävlingar eller matcher. Därför bör tävlandet ske så lokalt som möjligt.”

Ur barn och ungas perspektiv är det viktigt att så mycket som möjligt av den tid man lägger består av just själva idrottandet. Att minimera resor, transporter och annan logistik är ett framgångskoncept. Här finns en tydlig tanke kring att utbudet av matcher och cuper stegras efter hand och att man fokuserar klart mest på bra verksamhet på hemmaplan och i absoluta närområdet. Vad man än tror finns uppenbara risker för utslagning och flykt från föreningslivet då det blir ”för mycket”, ”för krångligt”, ”för långt bort” etc. Här finns en risk att tappa individer som inte fullt ut har möjlighet att hänga med och har fullt stöd hemifrån. Det ska i så stor utsträckning som möjligt vara nära och enkelt.

Att åka iväg på större evenemang långt hemifrån ligger ofta på en nivå där det faktiskt är föräldrar och vuxna som uppskattar det mer än barnen. Att t.e.x sova borta är något som inte alls alltid uppskattas av barnet självt utan kanske snarare uppfattas som något lite skrämmande. Samtidigt som det av flera vuxna kan vara väldigt uppskattat finns det ofta vuxna som också upplever det som jobbigt och för tidskrävande att t.ex. lägga för mycket tid och helger på olika idrottsvistelser. Föräldrarnas begränsningar avseende intresse och avsaknad av möjlighet att avsätta tid kan leda till för tidig utslagning bland barnen.

Barn- och ungdomar har oftast minst lika stort utbyte av olika aktiviteter på hemmaplan än av aktiviteter längre bort som kräver helt andra insatser av både ledare och föräldrar avseende både tid, energi och pengar. Det finns en klar övertro på att det enbart är de ”stora” grejerna som måste till för att ta kliv framåt i gruppen

både avseende gruppdynamik, utveckling och resultat. I vårt fall kan man t.ex. obegränsat nyttja vår fina anläggning för olika aktiviteter, samkväm, övernattningar eller vad man nu skulle vilja. Detta utan att det drar iväg i tid och kostnader.

I den gulsvarta tråden finns dessutom redan en stor och generös portion av möjligheter till aktiviteter. Som exempel tillåter den mellan 6 och 15 års ålder hela 53 cupstillfällen utöver träningar och matcher! Vi har ännu inte haft något enskilt lag som ens har varit i närheten av att utnyttja det som tråden redan medger.

”Det är viktigt att barn har saker att se fram emot och inte omedelbart får allt serverat.”

Här handlar det om att en av de långsiktiga drivkrafterna för barn och ungdomar är att ha något att se fram emot som är lite utöver det vanliga i vardagen. Att man med lite längre framförhållning har ett större delmål att se fram emot i form av det där lägret eller den lite större turneringen. Om vi redan tidig ålder och mer återkommande serverar mer av denna vara kan man tappa lite av denna effekt.

Ett exempel kan vara att man redan i yngre år pratar om den där spännande cupen man ska ge sig i väg på när man blir 14 år. Det kan ha effekten att fler hänger i längre för att det blivit ett större gemensamt mål i gruppen. Kan man då få folk att hänga i med sitt idrottande längre för att denna morot finns är det även större chanser att barnet hinner komma upp i den åldern att den verkliga talangen hinner blomma ut. Risken finns om det blir för mycket större grejer årligen redan från tidig ålder att denna typ av spänning och något att se fram emot försvinner. Vad ska man se fram emot när man redan har gjort allt??

”Det är oerhört viktigt att hålla kostnaderna nere!” ”Så många som möjligt, oavsett socioekonomiska villkor, ska ges chansen att vara med.” ”Ökade kostnader är en stor faktor för utslagning av barn och ungdomar från idrotten”

En av de enskilt absolut viktigaste faktorerna för att inte tappa aktiva är att hålla nere kostnaderna. Föreningslivets ambition att vara tillgänglig och öppen för alla och vad man än säger och tror spelar ekonomin för många familjer och individer en stor roll. Ekonomin får aldrig bli en avgörande faktor för att kunna delta och fortsätta i vår förening. Det är även ett ämne som på många sätt är känsligt. Långt ifrån alla vågar resa sig upp på ett föräldramöte och säga att vi har faktiskt inte råd... En av de största riskerna för utslagning av barn- och ungdomar är ekonomiska begränsningar hos föräldrarna. Ett problem som enligt RF för tillfället ökar på ett oroväckande sätt! Även om det inte sägs rakt ut finns ofta detta med i bakgrunden då barn och ungdomar av helt andra officiella skäl inte åker med på en aktivitet eller kanske helt och hållet slutar.

Sponsring

Att hitta ökade intäkter i form av t.ex. sponsring till föreningen som helt eller delvis täcker kostnader för utökade barn- och ungdomsaktiviteter kan uppfattas som ett sätt att lösa en del av detta problem. Förutsättningarna för dagens idrottsföreningar är dock ofta sådana att det inte är särskilt lätt att hitta nya sponsorer eller att få de befintliga att utöka sin sponsring. De intäkter man har som förening täcker ofta nätt och jämnt redan löpande ofrånkomliga utgifter. Det handlar om hallhyror, el, värme, domare, bränsle till maskiner, personalkostnader, linjefärg, allmänt underhåll m.m. Att hitta nya sponsorintäkter enbart för att t.e.x åka på fler och mer avancerade aktiviteter med barn och ungdomar skjuter ofta över målet. Dessa pengar är i så fall i regel bättre att investera i på hemmaplan i den dagliga verksamheten där barn och unga har absolut merparten av sin verksamhet. Att utöka antalet resor, aktiviteter och cuper strider ju ofta dessutom mot rekommendationerna i ovan punkter och ska man då öronmärka extra intäkter till just detta blir det inte helt rätt.

Om den "öronmärkta" sponsringen leder till att överhuvudtaget kunna göra någon aktivitet med ungdomarna så skulle det kunna vara en sak. Att använda den för att utöka antalet aktiviteter från en redan rekommenderad nivå blir en annan sak.

Modellen i vår förening är att våra sponsorer sponsrar hela föreningen alternativt en hel sektion och att styrelsen/sektionen fördelar budgetmedel.

Arbetsinsatser

Sen finns ju möjligheten att på olika sätt jobba in pengar för att finansiera olika typer av aktiviteter. Redan i föreningens basverksamhet krävs vanligtvis en hel del ideellt arbete från spelare, ledare och föräldrar. Det säljs diverse lotter och andra olika saker. Det krävs bemanning i föreningens kiosker, arbete i entréer, sekretariat, domaruppdrag m.m. Detta ideella arbete ska inom rimliga gränser uppfattas som något trevligt och roligt att delta i men allt har någonstans en gräns. Vi har försökt lägga nivån för detta grundläggande ideella arbete på en nivå som ska uppfattas som hanterbart och som de flesta klarar av att ställa upp på.

Om det på ett mer obegränsat sätt även ska läggas på ideellt arbete inom det egna laget för att finansiera ytterligare aktiviteter så finns också en uppenbar risk för att det uppfattas som för mycket. Risken finns också att man istället inte orkar med att fullgöra de grundläggande behov föreningen har avseende arbetsinsatser, försäljningar m.m. Då är föreningen riktigt farligt ute.

Någonstans finns det troligtvis en gräns för vad föräldrar mäktar med i form av arbete och hur mycket syskon, mor- och farföräldrar m.fl. har lust och möjlighet att köpa i form av lotter, kläder etc. Även här kan följderna alltså bli att barn tvingas lämna idrotten då pålagorna blir för många. Även här är det inte alldeles lätt som enskild förälder att säga ifrån och att ha en avvikande åsikt på ett föräldramöte där det diskuteras vilka aktiviteter man ska välja att delta i då det i så fall skulle innebära utökade arbetsinsatser av olika slag.

”Undvik föreningar i föreningen”

Som idrottsförening är en stor och viktig målsättning att man känner ett stort ”Vi-tänk” i hela föreningen. I vårt senaste dokument som styr vår seniorverksamhet strävar vi efter att alla beslut ska präglas av vad som är bäst för ”hela föreningen”. En fara med att jobba för mycket mot enskilda mål enbart inom det egna laget är att det blir lite av ”föreningar i föreningen”. Min lilla bubbla blir viktigare än helheten med slitningar och missunnsamhet mellan lagen som en eventuell följd. Detta är en icke önskvärd utveckling i en förening där det är viktigt att gemensamt stå stadigt och känna trygghet kring det man kommit överens om.

En effekt som också kan bli tydlig om varje enskilt lag har mer eller mindre helt fria händer avseende styrningen av verksamheten är att det trots allt kan bli väldigt stora skillnader i verksamhet mellan de olika lagen inom samma förening. Flickor-12 är ute på allt möjligt kul medan Flickor-11 inte kommer iväg på något alls. Här kan det förstås spela in hur starka/drivna ledare eller hur stark föräldragrupp man har i just sitt lag. Stora såna här skillnader mellan lag i föreningen borgar inte för ett ”Vi-tänk” som håller ihop föreningen över tid. Vi kommer aldrig att nå absolut rättvisa men en god ambition kring att vi jobbar på ett likartat sätt i föreningen är mycket viktigt. Lagtillhörigheten inom en förening ska inte vara den avgörande detaljen kring hur du som barn får idrotta.

”Trygghet och förutsägbarhet för alla inblandade”

Då man åtar sig ett uppdrag som ledare i vår förening eller finns med som förälder i ett lag är ett stort syfte med den gulsvarta tråden att det ska finnas nån form av trygghet och förutsägbarhet i verksamheten. Som ledare ska du dels ha en stabil grund att luta dig på gällande hur verksamheten ska bedrivas. Du ska inte som enskild ledare behöva stå ensam i hur, var och när man ska bedriva verksamheten utan det ska klubben via vårt noggrant avvägda policydokument hjälpa dig med. Du ska inte behöva slitas mellan olika uppfattningar i detaljfrågor.

Som ledare kan du även i den gulsvarta tråden redan på förhand få en inblick kring vad som förväntas av dig som ledare och av verksamheten år efter år. Om man som ledare inte har något att luta sig på och att man hela tiden själv måste tänka och stå upp för hur verksamheten ska/bör vara är det en mycket mer utsatt roll att vara ledare. Med ett tydligt policydokument ska man kunna minimera slitningar inom ett lag och i en förening då alla redan från start har en ganska klar bild av hur vi ska göra. I olika grupper kan det finnas många olika viljor avseende hur man ska rikta verksamheten och då ska ledarna inte behöva känna tveksamhet kring vad som ska gälla. Man ska lugnt kunna konstatera att just det här har vi gemensamt kommit överens om i vår förening.

Det kan inte nog poängteras vikten av att alla involverade vet **varför** man gjort de ställningstagande man gjort i sin förenings policydokument. Som i alla andra lägen i livet är det förstås pedagogiskt viktigt att få en förklaring till varför det ska vara så eller så och varför man jobbar som man gör. Tidig information och utbildning i frågorna för både ledare och föräldrar är därför viktigt. Hur många har läst RF:s

anvisningar för barn- och ungdomsidrott? Hur många har läst idrottsrörelsens strategi 2025? Eller någon annan av de många forskningsrapporter som finns? Här har vi lite att jobba på!

”Bromsklossar och begränsningar”

Vi är fullt medvetna om att det kan finnas funderingar kring hur vi tänker i vissa frågor och det är sällan så att någonting är helt svart eller vitt. Livet är komplext och inte minst idrott för barn och unga. En diskussion som dyker upp ibland är detta med att vår gulsvarta tråd ”bromsar” och ”begränsar” lag som vill lite mer i föreningen. Jag kan ha stor förståelse för att den diskussionen dyker upp och i praktiken blir det ju faktiskt lite så i vissa lägen. Varje lag har ju lite av att rätta in sig i ledet och för stora ”egna race” godtas ju inte.

Det man då lika snabbt måste känna till och förhålla sig till är ju just detta att den gulsvarta tråden är framtagen på professionella grunder, med utbildning, studier och forskning som grund. Denna ganska långa löpande text med ett stort antal exempel, utdrag ur forskningsrapporter och tillhörande resonemang är ett försök att ge en ökad förståelse kring hur vi har tänkt och framförallt varför.

Den gulsvarta tråden är skapad för att lägga verksamheten på den nivå som är mest gynnsam för helheten för våra barn och ungdomar. Tråden finns inte för att varken hindra eller begränsa utan för att vi ska optimera förutsättningarna för alla våra barn och ungdomar att utvecklas. Både med tanke på individen, breddidrotten och eliten. Vi har inte gissat oss till hur vi ska göra och det bygger inte på enskilda styrelseledamöters, ledares eller sektionsmedlemmars egna åsikter.

Vi kommer årligen fortsätta med att revidera vår gulsvarta tråd och därmed vårt sätt att arbeta. Vi kommer varje gång vara lyhörda för att ta till oss nya rön, tankar, idéer och forskning.

Vi har dock den absoluta ambitionen att aldrig gissa oss till hur vi på bästa sätt utvecklar våra barn och ungdomar, hur vi får så många som möjligt att stanna så länge som möjligt, hur vi skapar ett livslångt intresse för idrott eller hur vi jobbar för att de som har möjlighet ska kunna nå eliten.

”Det är viktigt att inte gissa sig till vad som är bäst i utvecklingen av barn och ungdomar när det finns forskning och utbildning att luta sig mot.”

*Kristoffer Hjelm
Ordförande Vara SK*